

ДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ПРОМОВИ В ҐЕНДЕРНОМУ АСПЕКТІ

DYNAMIC CHARACTERISTICS OF THE ENGLISH MILITARY SPEECH IN TERMS OF GENDER

Сердюк І.В.,

*старший викладач кафедри філології, перекладу та мовної комунікації
Національної академії Національної ґвардії України*

У статті представлено результати експериментально-фонетичного дослідження особливостей функціонування параметра інтенсивності як основної складової частини динамічного компонента інтонації промов жінок-військовослужбовців вищого офіцерського складу Збройних сил США порівняно з промовами їхніх колег-чоловіків. Вивчення параметра інтенсивності у військових промовах відбувалося на двох рівнях – перцептивному й акустичному. Проведене дослідження дозволило встановити динамічні характеристики англomовних військових промов. Було виявлено, що ґендерна належність мовця не є основним фактором впливу на реалізацію параметра інтенсивності в промовах. Доведено, що специфіка функціонування інтенсивності зумовлюється загальними умовами розгортання дискурсу, а також залежить від індивідуальних особливостей мовця.

Ключові слова: просодія, військовий дискурс, ґендер, інтенсивність, гучність, силовий діапазон.

В статье представлены результаты экспериментально-фонетического исследования особенностей функционирования параметра интенсивности как основной составляющей динамического компонента интонации речей женщин-военнослужащих высшего офицерского состава Вооруженных сил США в сравнении с речами их коллег-мужчин. Изучение параметра интенсивности в военных речах происходило на двух уровнях – перцептивном и акустическом. Проведенное исследование дало возможность установить динамические характеристики англоязычных военных речей. Было выявлено, что гендерная принадлежность говорящего не является основным фактором влияния на реализацию параметра интенсивности в речах. Доказано, что специфика функционирования интенсивности обуславливается общими условиями развития дискурса, а также зависит от индивидуальных особенностей говорящего.

Ключевые слова: просодия, военный дискурс, гендер, интенсивность, громкость, силовой диапазон.

This article highlights the results of the experimental-phonetic research of intensity functioning as the main part of the dynamic component of intonation in the speeches of high-ranking US Armed Forces female officers in comparison with the speeches of their male colleagues. The intensity parameter research was conducted on the perceptive and acoustic levels. It enabled to define the dynamic characteristics of English military speeches. It was revealed, that the speaker's gender is not the main factor to influence the intensity realization in military speeches. The specificity of intensity functioning was proven to depend on general conditions of discourse development and individual peculiarities of speakers.

Key words: prosody, military discourse, gender, intensity, loudness, power range.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку лінгвістики відзначається підвищеним інтересом мовознавців до вивчення просодичних характеристик різних видів дискурсу. Посилення співпраці між представниками військових формувань різних країн світу пояснює увагу науковців до більш детального вивчення особливостей військового дискурсу, зокрема його просодичного оформлення, яке належить до матеріальних засобів реалізації мовлення [8, с. 278], причому інтенсивність є одним із важливих факторів впливу на інтонаційне оформлення мовлення [4, с. 48].

Минуле століття відзначилося зміною ролі жінки в суспільстві, що знайшло відображення й у військовій діяльності, адже наразі кількість жінок-військовослужбовців у лавах збройних сил невинно зростає по всьому світові. Жінки обіймають усе більше й більше керівних посад у державних військових структурах і організаціях.

Однак наразі дослідження ґендерного аспекту просодичної організації англomовних військових промов усе ще залишається поза фокусом наукових розвідок. Вищевикладене зумовлює актуальність дослідження просодичних характеристик мовлення жінок-військовослужбовців вищого офіцерського складу Збройних сил США порівняно з промовами їхніх колег-чоловіків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Як відомо, інтенсивність є одиницею акустичного рівня, що відбиває енергетично-часовий потенціал звука. На перцептивному рівні інтенсивність корелює з гучністю. Гучність та інтенсивність передають інформацію про внутрішню семантичну структуру інтонаційної одиниці та її семантичну вагу. Саме тому під час проведення експериментально-фонетичних досліджень гучність (у процесі перцептивного аналізу) та інтенсивність (у межах акустичного аналізу) набувають статусу

важливого інтонаційного параметру, який у взаємодії з іншими параметрами просодичної системи надає висловлюванню певного конкретного смислу [5, с. 124–125].

Теоретичним підґрунтям нашого експериментально-фонетичного дослідження є роботи видатних науковців-фонетистів, які займалися вивченням функціонування параметра інтенсивності, зокрема А.Й. Багмут, Ю.О. Дубовського, А.А. Калити, Р.К. Потапової, Л.К. Цеплітіса, Д. Крістала.

Постановка завдання. Мета дослідження – окреслити специфіку функціонування інтенсивності в англомовних промовах жінок-військовослужбовців вищого офіцерського складу Збройних сил США порівняно з промовами їхніх колег-чоловіків.

Проведення експериментально-фонетичного дослідження особливостей функціонування параметра інтенсивності в англомовних військових промовах проводилося у два етапи – проведення аудитивного аналізу (на перцептивному рівні) і проведення акустичного аналізу з використанням спеціальних комп'ютерних програм для оброблення звуку. Акустичний аналіз проводився з метою перевірки й уточнення результатів, отриманих під час проведення аудитивного аналізу.

Матеріалом дослідження слугували промови генералів Збройних сил США загальною тривалістю 70 хвилин.

Динамічні характеристики проаналізованих промов досліджувалися за такими ознаками:

1) показники максимальних і мінімальних пікових амплітуд інтенсивності та їх локалізація у фразі;

2) значення середньої амплітуди інтенсивності відповідно до структурної частини промов, що визначалася відношенням суми показників максимальних і мінімальних пікових значень цього параметра у фразі до кількості замірів;

3) силовий діапазон військових промов, зокрема з урахуванням їх структурних частин.

Аудитивний аналіз проводився із залученням професійних аудиторів-фонетистів. Основним завданням цього етапу проведення дослідження було виявити особливості реалізації гучності у фразах з урахуванням структурної частини промови, а також визначити локалізацію максимальних і мінімальних показників гучності у фразах на перцептивному рівні. При цьому кількість прослуховувань матеріалу аудитором не обмежувалася.

Виклад основного матеріалу. Результати проведеного аудитивного аналізу показали, що вступна частина промов жінок-військовослуж-

бовців вимовляється із помірною гучністю. При цьому максимальні пікові амплітуди локалізовані здебільшого в середині фраз (28%), а увагу зосереджено на логічно важливих елементах висловлювання, у той час як мінімальні показники однаково часто (17%) траплялися як на початку, так і наприкінці фраз:

It's a real pleasure to be with you (max) this afternoon (min).||

I (min) have to say I never get a lunch this fancy (max) so it was really wonderful.||

My father (max) was in the Army Air Corps (max) so you really resonated with me (min).||

Вступна частина промов чоловіків також характеризується помірною гучністю. При цьому більша частина як максимумів, так і мінімумів гучності (44% і 38% відповідно) локалізується здебільшого в середині фраз:

You know you've really made it as a keynote speaker (max) when you get selected to come (min) and speak (max) after a very heavy lunch.||

But in any case I'm very glad to be here (max) and I sincerely (max) appreciate the (min) opportunity to come here. ||

And as all of you know (max) this is a (min) twenty-country area (max) that spans (max) from Egypt to Pakistan (max) and from Yemen to Kazakhstan.||

В основній частині промов жінок-генералів відбувається незначне підвищення гучності, що свідчить про зростання впевненості та підготовленість до промови. При цьому максимальні та мінімальні пікові амплітуди локалізуються здебільшого в середині фраз (35% і 30% відповідно):

So I wanted to share with you how (max) the Air Force thinks (max) about a diversity and inclusion (max) and how important it is (min) for our strategic future.||

You know we (max) in this country (max) are very fortunate (max) that (min) we have so much opportunity.||

We are a prosperous nation (max) whose people are able to live productive and fulfilling lives (min) based on their talents (max). ||

Основна частина промов чоловіків-генералів також відзначається підвищенням гучності. Локалізація максимальних показників відбувається на початку фраз (34%), мінімальних – здебільшого у їх середині (32%):

And I want to assure (max) you that as the Central Command commander here that this is a (min) point that I emphasize to everybody that I speak with.||

The second (max) thing I would just share with you that I've learned in nineteen months in this particular (max) position is that partners across the region want (min) strong and progressive relationships with the United States.||

*There are extraordinarily **strong (max)** relationships and a strong desire to work closely between bilaterally between **our (min)** countries and multilateral in a number of cases.* ||

У заключній частині промов жінок-військовослужбовців вищого офіцерського складу США показники гучності несуттєво знижуються порівняно з основною частиною промови. Максимуми гучності локалізуються здебільшого в середині фраз (33%), мінімуми – на початку аналізованих фрагментів (31%):

***Diversity (max)** and inclusion increase innovation and **(min)** } operational organizational and workforce effectiveness.* ||

*The world **(max)** } is and will continue to be **(min)** complex and dynamic.* ||

*They are **asymmetric (max)** capabilities other nations cannot yet **(min)** duplicate.* ||

Гучність мовлення чоловіків-генералів у заключній частині промов також дещо зменшується. Максимальні показники гучності локалізуються на початку фраз (30%), а мінімальні – у їх середині (27%):

*But now **(max)** it is time to **(min)** codify this approach.* ||

*At the **time (max)** of George Washington's letter to the Sultan of Morocco } neither could have possibly foreseen **our (min)** current strategic environment.* ||

***Thank (max)** you once again for the invitation to speak with you **this (min)** afternoon and sharing my thoughts with you.* ||

Отримані дані щодо відсоткового співвідношення локалізації максимальних і мінімальних

пікових амплітуд гучності у фразах представників обох гендерних груп з урахуванням структурних частин промов наведено в таблиці 1.

На другому етапі нашого експериментально-фонетичного дослідження результати, отримані під час аудитивного аналізу, були перевірені шляхом проведення акустичного аналізу з використанням комп'ютерних програм Speech Analyser 3.0.1. та Wavesurfer. Акустичний аналіз дав змогу більш детально дослідити специфіку функціонування параметра інтенсивності в досліджуваних промовах і максимально точно встановити значення середньої амплітуди інтенсивності відповідно до структурної частини промов, а також дослідити показники силового діапазону.

Усереднені абсолютні показники інтенсивності в промовах представників обох гендерних груп наведено в таблиці 2. Силовий діапазон, являючи собою одну з параметричних ознак інтенсивності, визначався в досліджуваних промовах шляхом знаходження різниці між усередненим максимальним і усередненим мінімальним показниками інтенсивності відповідно до структурної частини промови (таблиця 2).

Було встановлено межі кожної зони градації діапазону інтенсивності, які варіюють залежно від структурної частини промови (таблиця 3). При цьому максимальний показник значення інтенсивності в кожній структурній частині промови прирівнювався до 100%, після чого диференціація діапазону здійснювалася відповідно до таких шкал: вузький (до 20%), звужений (21–40%), середній (41–60%), розширений (61–80%) і широкий (81–100%).

Таблиця 1

Відсоткове співвідношення локалізації максимальних і мінімальних пікових значень гучності у фразах (%)

| Локалізація max і min у фразах | | Жінка-генерал | | | Чоловік-генерал | | |
|--------------------------------|-----|-----------------|-----------------|------------------|-----------------|-----------------|------------------|
| | | Вступна частина | Основна частина | Заключна частина | Вступна частина | Основна частина | Заключна частина |
| Початок | max | 7% | 9% | 13% | 5% | 34% | 30% |
| | min | 17% | 6% | 31% | 7% | 6% | 2% |
| Середина | max | 28% | 35% | 33% | 44% | 11% | 20% |
| | min | 16% | 30% | 6% | 38% | 32% | 27% |
| Кінець | max | 15% | 8% | 5% | 2% | 7% | 1% |
| | min | 17% | 12% | 12% | 4% | 10% | 20% |

Таблиця 2

Показники середньої амплітуди інтенсивності англомовних військових промов

| Структурна частина промови | Жінка-генерал | | | Чоловік-генерал | | |
|----------------------------|---------------|---------|--------------------------------|-----------------|---------|--------------------------------|
| | max, дБ | min, дБ | Різниця показників (max – min) | max, дБ | min, дБ | Різниця показників (max – min) |
| Вступна | 53,6 | 19 | 34,6 | 47,6 | 4,3 | 43,3 |
| Основна | 60,3 | 17,2 | 43,1 | 49,2 | 4,5 | 44,7 |
| Заключна | 64,4 | 18 | 46,4 | 50 | 3 | 47 |

Градація силового діапазону англомовних військових промов (дБ)

| Силовий діапазон | Жінка-генерал | | | Чоловік-генерал | | |
|---------------------|-----------------|-----------------|------------------|-----------------|-----------------|------------------|
| | Вступна частина | Основна частина | Заключна частина | Вступна частина | Основна частина | Заключна частина |
| Широкий (81–100%) | 44–54 | 49–60 | 53–64 | 39–48 | 41–49 | 41–50 |
| Розширений (61–80%) | 33–43 | 37–48 | 40–52 | 30–38 | 31–40 | 31–40 |
| Середній (41–60%) | 22–32 | 25–36 | 27–39 | 20–29 | 21–30 | 21–30 |
| Звужений (21–40%) | 12–21 | 13–24 | 14–26 | 11–19 | 11–20 | 11–20 |
| Вузький (до 20%) | до 11 | до 12 | до 13 | до 10 | до 10 | до 10 |

Отримані дані показали, що силовий діапазон промов жінок-військовослужбовців є ширшим за силовий діапазон досліджуваних промов чоловіків-генералів.

За результатами проведеного акустичного аналізу промов з урахуванням їх структурних частин можна стверджувати, що параметр інтенсивності мовлення представників обох гендерних груп реалізується в широкому силовому діапазоні.

Проілюструємо результати нашого дослідження на конкретних прикладах.

На рис. 1.1 наведено фонаційний відрізок, узятий зі вступної частини промови жінки-військовослужбовця (Grosso, 2016).

Акустичний аналіз підтвердив дані, отримані під час проведення аудитивного аналізу стосовно локалізації пікових максимальних і мінімальних показників інтенсивності в наведеному фрагменті. Абсолютні показники \max становлять 51,3 дБ, \min – 16,2 дБ. При цьому наведений фонаційний відрізок реалізується в широкому силовому діапазоні.

На рис. 1.2 наведено фонаційний відрізок, узятий з основної частини промови жінки-військовослужбовця (Grosso, 2016).

У наведеному фрагменті максимум інтенсивності локалізується в середині фрази, мінімум – на початку. Абсолютні показники \max становлять 54 дБ, \min – 16,4 дБ. Діапазон інтенсивності широкий.

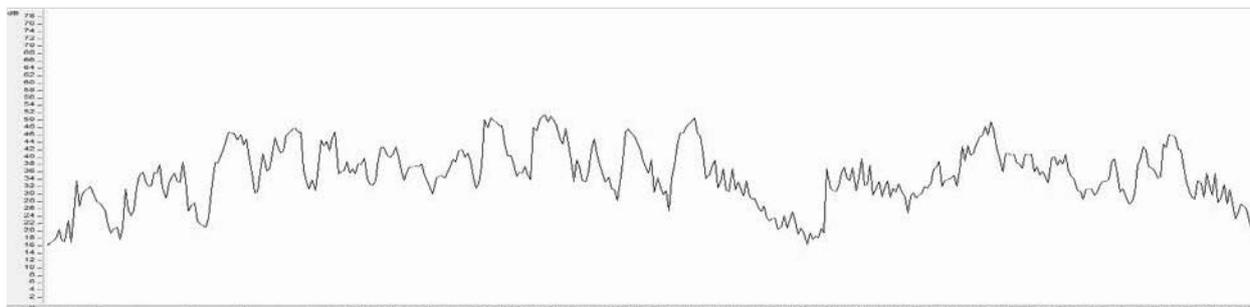


Рис. 1.1. Акустичний малюнок інтенсивності фонаційного відрізка
“*I (min) have to say I never get a lunch this fancy (max) so it was really wonderful.*||”

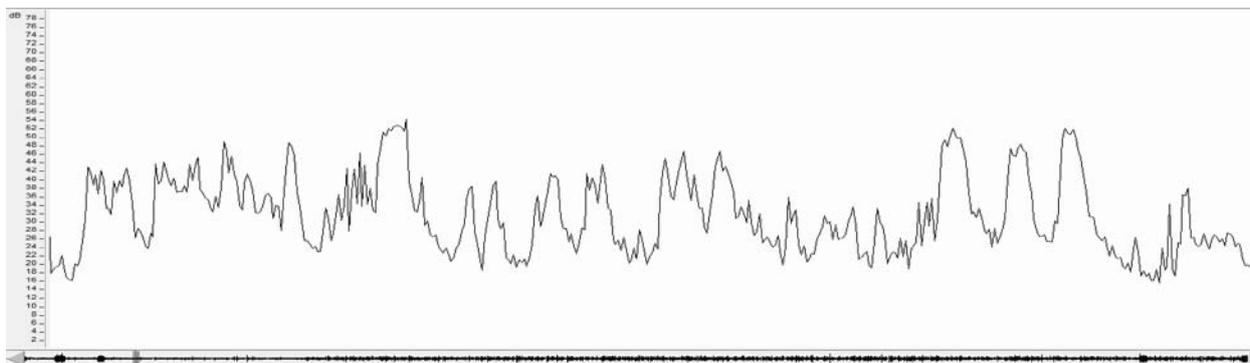


Рис. 1.2. Акустичний малюнок інтенсивності фонаційного відрізка
“*Our (min) country is blessed (max) with abundant natural and human resources*”

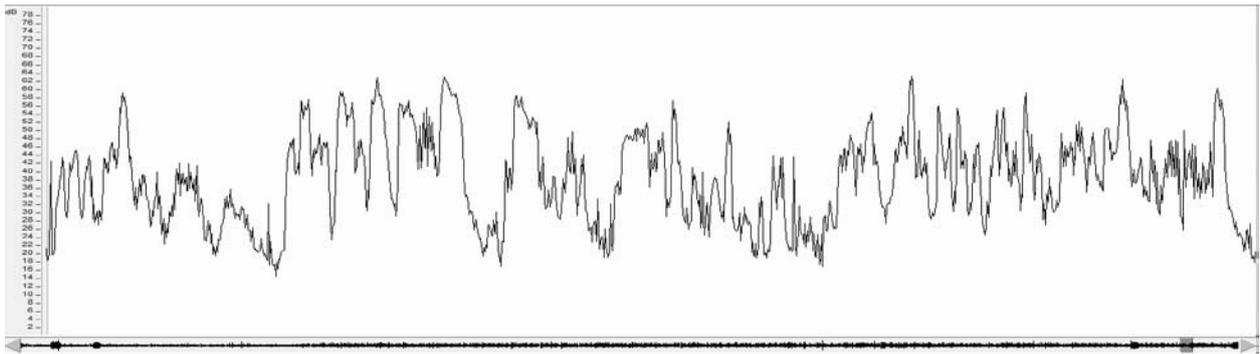


Рис. 1.3. Акустичний малюнок інтенсивності фонаційного відрізка

*“What other nation in the world (**min**) | has had such **success (max)** | assimilating as such a diverse group of people | and that is a real strategic advantage | that no other nation in the world has||”*

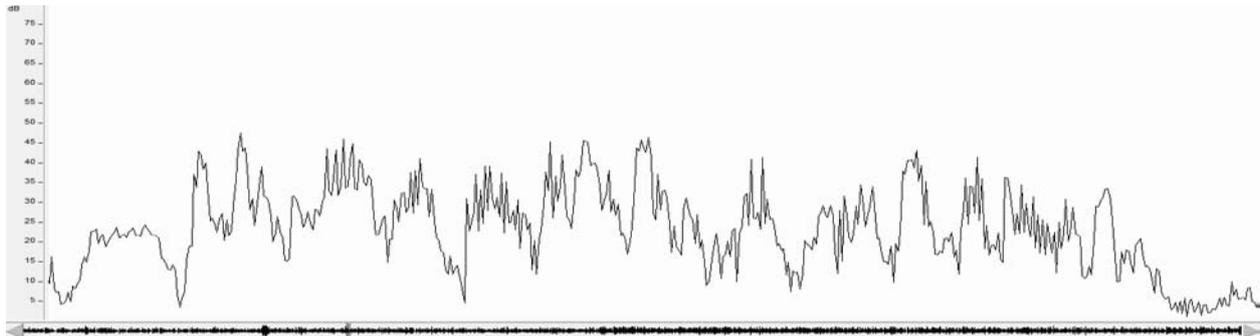


Рис. 2.1. Акустичний малюнок інтенсивності фонаційного відрізка

*“I'm encouraged **at the (min)** opportunity } that events like **this (max)** } give us to discuss these issues and learn from each other||”*

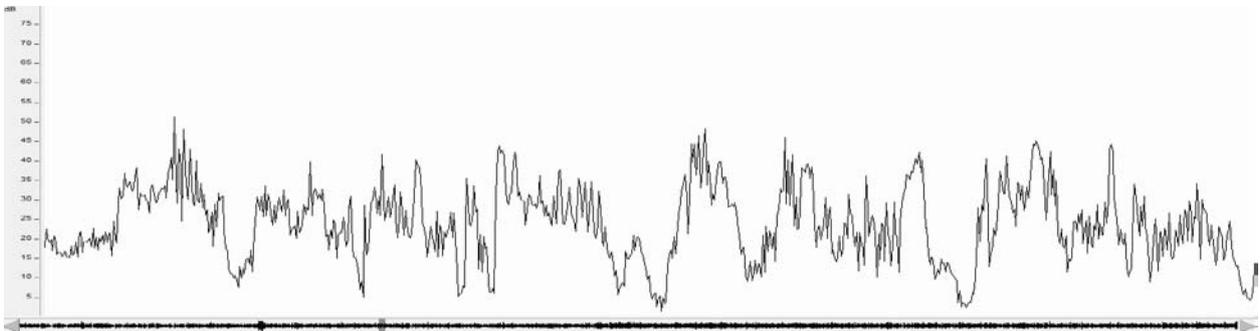


Рис. 2.2. Акустичний малюнок інтенсивності фонаційного відрізка

*“So just as this has been an important area for us in the past | **it (min)** remains an important area for us today | in the present | and it will remain an important area for **us (max)** in the future||”*

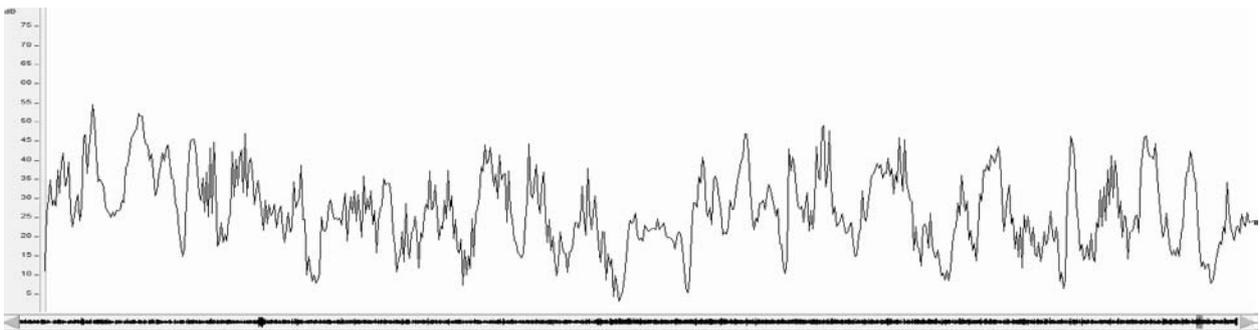


Рис. 2.3. Акустичний малюнок інтенсивності фонаційного відрізка

*“The **United (max)** States is now more powerful than it was back **then (min)** | and able to make good on some of its promises||”*

На рис. 1.3 наведено фонаційний відрізок, узятий із заключної частини промови жінки-військовослужбовця (Grosso, 2016).

У наведеному фрагменті максимальний і мінімальний показники інтенсивності локалізуються в середині фрази. Абсолютні показники \max становлять 63 дБ, \min – 18 дБ. Діапазон інтенсивності широкий.

Рис. 2.1 відображає фонаційний відрізок, узятий зі вступної частини промови чоловіка-військовослужбовця (Votel, 2017).

У наведеному фрагменті максимальний і мінімальний показники інтенсивності локалізуються в середині фрази. Абсолютні показники \max становлять 48 дБ, \min – 4 дБ. Діапазон інтенсивності широкий.

На рис. 2.2 наведено фонаційний відрізок, узятий із основної частини промови чоловіка-військовослужбовця (Votel, 2017).

У наведеному фрагменті максимальний показник інтенсивності локалізується в середині наведеного фрагмента, а мінімальний – наприкінці. Абсолютні показники \max становлять 46 дБ, \min – 5,6 дБ. Діапазон інтенсивності широкий.

Рис. 2.3 відображає фонаційний відрізок, узятий із заключної частини промови чоловіка-військовослужбовця (Votel, 2017).

У наведеному фонаційному відрізку максимальний показник інтенсивності локалізується в середині наведеного фрагмента, а мінімальний – наприкінці. Абсолютні показники \max становлять 54 дБ, \min – 3 дБ. Діапазон інтенсивності широкий.

Висновки. Таким чином, результати, отримані під час проведення нашого експериментально-фонетичного дослідження, дали змогу встановити специфіку функціонування параметра інтенсивності в промовах жінок і чолові-

ків-військовослужбовців вищого офіцерського складу Збройних сил США.

Результати аудитивного аналізу показали, що промови представників обох гендерних груп характеризуються помірною гучністю. При цьому показники гучності зазнають несуттєвого підвищення в основній частині промов як жінок, так і чоловіків-генералів, що свідчить про підвищення ступеня впевненості та високий рівень підготовки до промови.

Акустичний аналіз, який відбувався з використанням спеціальних комп'ютерних програм для оброблення звукового сигналу, дав змогу перевірити дані, отримані під час проведення аудитивного аналізу, а також точно підрахувати значення середньої амплітуди інтенсивності відповідно до структурних частин промов і встановити межі градації їх силового діапазону. При цьому отримані дані свідчать про те, що діапазон інтенсивності мовлення жінок-генералів є ширшим за діапазон їхніх колег-чоловіків.

За результатами проведеного експериментально-фонетичного дослідження суттєвих відмінностей у функціонуванні параметра інтенсивності представників обох гендерних груп виявлено не було. Можна стверджувати, що гендерна належність учасників комунікації не є ключовим чинником, що впливає на специфіку функціонування параметра інтенсивності в англійських військових промовах. Доведено, що інтенсивність мовлення залежить здебільшого від загальних умов розгортання дискурсу (ситуація спілкування, час, місце, аудиторія, рівень підготовленості мовців), а також індивідуальних особливостей мовця.

Перспективою дослідження є подальше детальне вивчення функціонування динамічної підсистеми просодії в англійських військових промовах з урахуванням гендерного аспекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антипова А.М. Система английской речевой интонации. Москва. 1979. 131 с.
2. Багмут А.Й. Интонация как засіб мовної комунікації. Київ. 1980. 243 с.
3. Дубовский Ю.А. Анализ интонации устного текста и его составляющих. Минск. 1978. 140 с.
4. Захарова Ю.М. Интонаційна організація сучасного англійського мовлення. Київ. 2004. 84 с.
5. Калита А.А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання. Київ. 2001. 351 с.
6. Лисичкіна І.О. Просодична організація англійського дискурсу реклами (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі британської телевізійної реклами): дис. ... к. філол. н: 10.02.04. Київ. 2005. 217 с.
7. Лисичкіна І.О. Ритмічна стратегія англійського військового дискурсу. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО. Мова. Освіта. Культура. Наукові парадигми і сучасний світ. Київ. 2008. № 17. С. 90–93.
8. Потапова Р.К. Речь: коммуникация, информация, кибернетика. Москва. 2003. 564 с.
9. Цеплитис Л.К. Анализ речевой интонации. Рига. 1974. 272 с.
10. Crystal D. A Dictionary of Linguistics and Phonetics. Oxford. 1990. 392 p.
11. Grosso G. 3rd Military Leadership Luncheon Keynote: Lt. Gen. Gina M. Grosso, USAF; May 3, 2016. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=X31bhpFo5G4>.
12. Votel J. Arab-U.S. Policymakers Conference. Keynote Address by General Joseph L. Votel; October 18, 2017. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sdacTBOB88s>.